

Knjižnice – kulturni vrhunci informacija i nadahnuća.

Mišljenje EBLIDA-e

„Europska unija nije samo ekonomski proces ili trgovačka sila, već je nadaleko – i s punim pravom – shvaćena kao dosad nezabilježen i uspješan društveni i kulturni projekt“ (*Europska strategija za kulturu u globaliziranom svijetu*).

Knjižnice širom Europe igraju važnu ulogu u ovom 'društvenom i kulturnom projektu'. Potencijal europskih knjižnica za razvoj Europske unije, s vrijednostima poput poštivanja raznolikosti i interkulturalnog dijaloga, slobode izražavanja, ljudskog dostojanstva, solidarnosti i tolerancije, još uvijek nije u potpunosti iskorišten.

Tijekom posljednjih desetljeća, iz administrativnih ustanova s tiskanom građom knjižnice se mijenjaju u atraktivne i živopisne gradske znamenitosti, koje nude cijeli spektar tiskanih i virtualnih informacija, i u kojima su usmjerenost na korisnika i slobodan pristup informacijama temeljno načelo. Devedeset tisuća knjižnica diljem Europe potiču ideje i kreativnost pojedinca, te pružaju poticajnu i sigurnu okolinu za rad i učenje. Profesionalno osoblje pomaže edukacijom i vodstvom pri korištenju IT i informacijskih servisa. Narodne knjižnice, visokoškolske knjižnice i nacionalne knjižnice, dio su multikulturalnog društva i pridonose kulturnoj industriji, te same pružaju usluge i stvaraju proizvode. One tvore europsku, ali i globalnu mrežu, stvarajući potencijal da izravno nadahnu i pruže potporu ostalim partnerima kulturnog sektora. Knjižnice znače demokratski, kulturni, obrazovni i društveni razvoj Europe.

Građanima Europe potrebni su:

1. zajednička europska knjižnična politika koja nadograđuje već postojeće sustave financiranja i investicija u knjižnicama i učinkovito iskorištava postojeću infrastrukturu,
2. podrška u poboljšavanju europske mreže knjižnica,
3. održivo financiranje i podrška knjižničnoj politici na razini Europske unije (bilo kroz novi program *Kultura* ili slične programe), te
4. harmonizirane iznimke od zaštite autorskim pravom u državama članicama Europske unije.

Omogućavanje knjižnicama da ispune svoje važne i raznolike uloge:

- **olakšava kreativnost i pristup informacijama.** Uloga knjižnica u poticanju kreativnosti i osiguravanju pristupa informacijama pojačana je neočekivanim partnerstvima koja se pritom ostvaruju. Knjižnice se osnivaju upravo ondje gdje su potrebne – u blizini svih skupina građana, gradskim središtima, predgrađima, i njihova vrata svima su otvorena,
- **potiče kreativnost u obrazovanju.** Cjeloživotno učenje, neformalno učenje, interkulturalni dijalog, izgrađivanje zajednica, učenje jezika, IT vještine, društvo temeljeno na znanju, informacijsko društvo – u svemu spomenutom knjižnice su ključni partneri,
- **potiče kulturne aktivnosti i proizvode namijenjene različitim korisnicima.** Knjižnice pružaju platformu – kako virtualnu tako i stvarnu – za poticanje kulturnih aktivnosti i proizvoda za različite korisnike, čime olakšavaju integraciju useljenika i sudjelovanje u kulturnom i interkulturalnom dijalogu. Kao neprofitne ustanove, knjižnice jamče neutralan, profesionalan, i prema korisniku usmjeren pristup pružajući informacije svim europskim građanima, organizacijama i poduzećima,

EBLIDA-u, Europski ured za knjižnične, informacijske i dokumentacijske udruge

Email: eblida@eblida.org Website: www.eblida.org

- **potiče regionalni razvoj.** Knjižnice potiču regionalni razvoj u udaljenim krajevima podržavajući inovacije, razvoj poduzeća, ali i obiteljski život. Mogu pomoći u očuvanju regionalnog identiteta i jezika, otvarajući ih ujedno globalnoj mreži informacijama i edukacijom,
- **osigurava kulturnu raznolikost u Europi i širom svijeta.** Godinama prije usvajanja UNESCO-ove *Konvencije za zaštitu i promicanje raznolikosti kulturnih izričaja* (2005.) knjižnice su igrale važnu ulogu u lokalnim zajednicama u Europi i bile 'mostovi' u globalnom multikulturalnom društvu,
- **podupire povećanje kapaciteta kulturnog sektora.** Pronalaženje pravih informacija o izvorima financiranja, tržištu rada i propisima Europske unije, pomoć u razvoju menadžerskih sposobnosti i omogućavanje pristupa daljnjoj edukaciji i informacijskim izvorima načini su kojima knjižnica može pridonijeti povećanju kapaciteta. Razvijena mreža knjižnica širom Europe već sada jamči pristup informacijama, a prostor knjižnica pruža mjesto za susrete, konzultiranje i učenje, vodstvo i istraživanje kroz bogat i raznolik spektar dostupnih informacija,
- **podupire kreativnost kroz iznimke od zaštite autorskim pravom.** Kreativnost ovisi o pristupu kreativnim sadržajima: stvaraoci dalje razvijaju radove svojih prethodnika bez obzira radi li se o stvaralaštvu, društvu kao cjelini, obrazovanju ili istraživanju. Internet postavlja standarde za pristup sadržaju: očekujemo da ćemo dobiti informacije koje trebamo putem vlastitog računala. Na putovanju ili poslu u različitim dijelovima Europe, ljudi očekuju da će sa svojih računala imati pristup istim izvorima kao i od kuće. Najozbiljnija prepreka ostvarenju ove zamisli geografska su i nacionalna ograničenja u propisima o autorskom pravu,
- **potiče pristup bogatoj i raznolikoj europskoj kulturnoj baštini.** Knjižnice grade Europsku knjižnicu (*Europeana*), koja omogućava pristup knjižničnim zbirkama kulturne baštine cijele Europe,
- **predstavlja postojeću mrežu s potencijalom za potporu više prioriteta Europske unije.** Prednosti koje knjižnice donose Europi bile bi bolje prepoznate uz utvrđivanje i poticanje primjera dobre prakse i uz jačanje europske mreže knjižnica. Razvojem postojećih sustava financiranja i investiranja u knjižnice učinkovito bi se iskoristila postojeća infrastruktura za potporu prioriteta Europske unije.

Ovo *Mišljenje* sastavila je Stručna grupa za kulturu i informacijsko društvo (EBLIDA/EGCIS) za EBLIDA-u, Europski ured za knjižnične, informacijske i dokumentacijske udruge. EBLIDA je neovisni krovni savez nacionalnih knjižničnih, informacijskih, dokumentacijskih i arhivskih udruga i ustanova u Europi koji preko svojih članova predstavlja 90000 pojedinačnih knjižnica u svim državama članicama Europske unije kao i u ostalim europskim zemljama.